

Nr 57

Av herr Osvald m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till understödjande av den praktiskt vetenskapliga verksamheten å Weibullsholm.

Under punkt 96, nionde huvudtiteln, föreslås till Weibullsholms växtförädlingsanstalt ett oförändrat anslag, 210 000 kronor. Med anledning därav och under hänvisning till bifogade tabell, Bilaga 1, vill vi erinra om följande.

Anslag till förädlingsverksamhet med åkerbruksväxter utgår i huvudsak till Sveriges utsädesförening i Svalöv och till Weibullsholm. Under budgetåret 1949/50 åtnjöt den förra anstalten ett statsbidrag om 515 000 kronor, medan Weibullsholm fick 175 000 kronor eller ca 1/3 av anslaget till utsädesföreningen. Denna proportion hade då varit gällande i ett tjugotal år.

Under 1950-talet har emellertid proportionen helt förtryckts (Bilaga 1). Departementschefen föreslår sålunda för budgetåret 1957/58 över 1 200 000 kronor till utsädesföreningen men som ovan nämnts oförändrat anslag till Weibullsholm, 210 000 kronor, alltså föga mer än 1/6 av det förstnämnda. Relativt sett har sålunda på åtta år weibullsholmsanslaget sjunkit till ungefär hälften av vad det förut varit. Det täcker nu ej mer än 20 % av kostnaderna för verksamheten, medan det omedelbart före kriget täckte ca 45 % därav.

Riksdagen beslöt hösten 1951 i anledning av motioner att begära en översyn av stödet till växtförädlingen (Riksdagens skrivelse 399: 1951). Utredningen tillsattes först den 16 oktober 1953, sedan jordbruksutskottet erinrat om riksdagens beslut. Den 11 november 1955 avgav utredningen sitt betänkande, SOU 1956: 4.

Motioner med syfte att bereda Weibullsholm viss kompensation för de automatiska kostnadsökningarna har avgivits 1953, 1954 och 1956. Jordbruksutskottet föreslog 1954 en mindre höjning, vilket emellertid ej blev riksdagens beslut. 1955 anförde vidare utskottet följande i anslutning till sin tillstyrkan om oförändrat anslag: »Utskottet förutsätter dock därvid, att utredningen slutföres inom sådan tid att därå grundade förslag kan framläggas till 1956 års riksdag.»

Remissbehandlingen av utredningens betänkande avslutades våren 1956, och detta såväl som remissvaren är starkt positivt för en effektiv uppräknings av weibullsholmsanslaget.

Nu uttalar emellertid departementschefen under punkten 94, vartill hänvisas under punkt 96, att, »efter avslutad remissbehandling har befunnits, att förslaget bör bli föremål för viss översyn. I avbidan på resultatet härav är jag ej beredd att för riksdagen framlägga förslag i ämnet.»

Det må erinras om att Weibullsholm i sina petita i anslutning till 1953 års växtförädlingsutrednings förslag ansökt om ett belopp på 450 000 kronor, vilket belopp i huvudsak skulle ge kompensation för kostnadsökningar av automatisk karaktär men också ge möjlighet till intensifiering av den s. k. resistensförädlingen. Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök har enhälligt tillstyrkt bifall till framställningen. Särskilt understryker styrelsen angelägenheten av att medel anvisas för resistensförädling och att i övrigt »bidraget tillmätes så, att det ger weibullsholmsanstalten möjlighet att fortsätta och utveckla det framgångsrika arbete, som där bedrivits».

Resistensförädlingen — eller förädling i syfte att öka växtmaterialets motståndskraft mot växt- och djurparasiter — har efter hand blivit ett oundgängligt komplement till förut gängse förädlingsmetoder. Över hela världen anses det självklart, att specialister på växtsjukdomar ständigt står växtförädlarna till tjänst i deras arbete. Departementschefen föreslår också beträffande Utsädesföreningen 50 000 kronor för detta ändamål. Det är svårt att se, hur Weibullsholm skall kunna följa med i utvecklingen, när denna anstalt ej beredes motsvarande möjligheter.

Det är beklagligt att behöva konstatera detta, när man vet vilken stor insats Weibullsholm gjort och gör för folkhushållet. Vi vill bara hänvisa till dess betydelse för vår veteodling, som sedan lång tid domineras av weibullsholmssorter, eller vad de stråstyva kornsorterna betytt för mekaniseringen av vår spannmålsskörd. Genom detta arbete kan en omfattande export såväl av brödspannmål som utsädesvaror årligen ske. 1955/56 exporterades exempelvis 136 000 dt utsäde till Frankrike av vårvete, huvudsakligen av weibullsholmssorterna Kärn II och Svenno. Det är emellertid skäl att erinra om att konkurrensen på exportmarknaderna är hård, och att en rad länder numera genom speciallagstiftning genomfört effektiva skyddssystem till stöd för växtförädlingens produkter, varigenom vårt lands ledande ställning kan komma att hotas.

Det bör vidare betonas, att de till växtförädlingen i vårt land utgående statsbidragen ej är statsstöd i egentlig mening utan representerar den hävdvunna form, genom vilken man ersätter växtförädlingsföretagen för deras kostnader, vilka de ej själva kan återvinna, då de nya sorterna efter utsläppandet blir allmän egendom. Dessa bidrag är alltså att jämföra med industriens patent eller med andra slag av rättsskydd, varigenom samhället möjliggör insatser av liknande karaktär.

Följderna av att anslaget till Weibullsholm under senare år icke höjts kan sammanfattas sålunda:

1. De automatiska kostnadsökningarna har under 1950-talet så gott som helt fått bäras av Weibullsholm och kan nu i förhållande till 1949/50 skattas till ca en halv miljon kronor årligen.

2. Någon utveckling av anstaltens arbete kan ej ske, sålunda varken upptagande av verksamhet för Norrland, vid Röbbäcksdalen, eller intensifiering av resistensförädlingen.

3. Anstaltens ledning följer med oro kostnadsutvecklingen som nu — vid oförändrad medelsanvisning — innebär en insats av enskilda medel av över 800 000 kronor årligen. Ett oförändrat anslag måste leda till beskränning även av den nuvarande verksamheten och kommer främst att drabba den långsiktiga forskningen.

Ett ytterligare dröjsmål med uppräknigen innebär alltså stora risker och bör ej tillåtas, om man inte direkt siktar till en omfattande nedskärning av verksamheten vid Weibullsholm. Det anser vi emellertid inte vara önskvärt. Också rättvisa och billighet kräver en omedelbar justering.

Då 1953 års växtförädlingsutredning i sitt betänkande förordade den principen, att Weibullsholms växtförädlingsanstalt bör åtnjuta ett bidrag om 35 % av det till Sveriges utsädesförening utgående anslaget, vill vi i konsekvens härmed föreslå ett anslag till Weibullsholm om 420 000 kronor, eller 35 % av 1 202 900 kronor.

Det bör därvid särskilt framhållas, att ett anslag av denna storleksordning väl understiger den av växtförädlingsutredningen samtidigt förordade s. k. övre spärrgränsen för statsbidrag till Weibullsholm, eller 45 % av kostnaderna för verksamheten. Dessa beräknas enligt Weibullsholms petita till ca en miljon kronor för budgetåret 1957/58.

Med stöd av vad sålunda anförts, får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att anslaget till den praktiskt vetenskapliga verksamheten å Weibullsholm måtte under budgetåret 1957/58 utgå med 420 000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1957

Hugo Osvald

Rud. Anderberg

Gust. Elofsson

i Vä

Carl Eskilsson

Georg Carlsson

Bilaga 1

Stalligt bidrag till viss forskningsverksamhet 1949/50—1957/58

i tusental kronor

Budgetår	Sveriges utsädesförening			Weibullsholm ordin. anslag
	Ordin. anslag	Tilläggsanslag	Nettoutgift	
1949/50	515	—	—	175
1950/51	520	53,25	—	175
1951/52	608,5	30,5	—	175
1952/53	813	69,6	981,8	200
1953/54	898,5	—	907,6	210
1954/55	915,5	22,8	938,3	210
1955/56	902,3	67	1 063	210
1956/57	1 041,5	31,8	—	210
1957/58	1 202,9 förslag	—	—	210 förslag
Anslagsökning under perioden i %	134 %	—	—	20 %